

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce: Podpůrná vývojová muzikoterapie u dětí od tří měsíců do tří let
Autor: Mgr. Matěj Lipský
Vedoucí práce: PhDr. Jana Procházková

Autor předložené diplomové práce se dlouhodobě zabývá muzikoterapií u dětí. Na toto téma předložil diplomovou práci na katedře speciální pedagogiky, kde v současné době muzikoterapii vyučuje v bakalářském studiu, několik let pracuje jako muzikoterapeut v Dětském centru s komplexní péčí a podpůrnou rodinnou terapií při fakultní Thomayerově nemocnici v Praze 4 – Krči. Je autorem nebo spoluautorem odborných článků a publikací o muzikoterapii a jeho další aktivity, včetně lektorské činnosti a spolupráce s významnými muzikoterapeuty, především dr. Vodňanskou, lze dohledat na internetových stránkách zastřešujících muzikoterapii u nás. Proto jeho záměr – předložit diplomovou práci především teoretického charakteru není nijak „troufalý“.

Základem této práce je teoretizace muzikoterapeutické metody – *Podpůrné vývojové muzikoterapie u dětí od 3 měsíců do tří let*. Je autorem této metody, praktikoval ji a ověřoval ji ve výše zmíněném zdravotnickém zařízení po několik let. Je patrné, že se v dané metodě snoubí jak jeho předchozí zaměření a zkušenost v oblasti speciální pedagogiky, neboť je metoda aplikovatelná i u dětí s těžkým zdravotním postižením, ale že zde velmi vhodně využívá poznatků z psychologie. Je proto možné tuto metodu chápat jako jednu z metod edukativní muzikoterapie, kde na základech vývojové psychologie, která mu dává jistotu v uzpůsobení průběhu vedení jednotlivých lekcí (vývojové potřeby dítěte v jednotlivých etapách vývoje, přístup psychoterapeuta dle aktuálního stavu vytváření vztahů mezi dítětem a rodičovskou osobou) hledá a realizuje muzikoterapeutický cíl – podporu celkového vývoje dítěte, případně podporu dílčích oblastí vývoje dítěte dle jeho specifických potřeb tak, aby došlo k celkové harmonizaci vývoje.

Diplomová práce, ve které autor bez problémů nakládá s literaturou naší i zahraniční, má čtyři hlavní teoretické kapitoly a jednu kapitolu empirickou, ve které předkládá tři kazuistiky, reflektující podpůrnou vývojovou muzikoterapii. Na ni pak navazují kapitoly Diskuse, Závěr, Literatura a Přílohy.

Je třeba konstatovat, že práce je napsána velmi fundovaně, dobře se čte a až na malé prohřešky (občasné pravopisné chyby, s. 34 vyplývá, s. 42 osoby... účastníci) na ní neshledávám žádné nedostatky, ba naopak. Autorovi se podařilo, že má text logickou linii, která směřuje ke svému cíli – co nejvíce postihnout principy, na kterých je založena nově vytvořená muzikoterapeutická metoda pro děti. Najdeme zde sice dvě kapitoly, které se zabývají muzikoterapií obecně (cca 25 stran textu), jsou to ale informace zásadní. Autor nikterak neodbíhá od tématu nebo nejde do zbytečných podrobností, naopak si vytváří předpolí pro vlastní „produktivní“ text. Před kapitolou 4, kterou je možné nazvat těžištěm diplomové práce, je představeno pozadí vzniku metody. Nemyslím tím pozadí praktické, jak k tomu došlo, nýbrž pozadí teoretické, na kterém autor stavěl. Jedná se zejména o stěžejní údaje z vývojové psychologie, vztažené obecně k vývoji v kojeneckém a batolecím věku, ale také k vývoji v dílčích oblastech, které jsou v muzikoterapii prostředkem (tj. ty, na kterých je postavena realizace muzikoterapie – sluchové vnímání, řeč aj.), ale také cílem (ty, které se mohou díky muzikoterapii rozvíjet). Autor však také představuje dílčí techniky, které se mohou obecně v daných vývojových stupních využívat.

Na samotné metodě je pozitivní, že umožňuje širokou variabilitu přístupů a že propojuje mnoho pohledů i oborů. Autor upozorňuje na nutnost reflektovat vývojový stupeň dítěte (jak v oblasti

psychomotorického vývoje, tak v oblasti emočně sociálního vývoje), ale také jeho fyziologické nastavení či zdravotní stav, příp. lékařskou diagnózu a situaci v rodině (rodič je v určité etapě vývoje nutně přítomný, aby nedošlo k separačním projevům). Zvláštní pozornost je vzhledem k prostředí, kde byla metoda ověřována, věnována zvláštností realizace metody v ústavním zařízení.

Jádrem metody nejsou jen samotná hrová cvičení, rozvíjející dílčí oblasti vývoje. Autor neopomíná sociálně interakční a emoční složku. Velmi důsledně je upozorňováno na profesní a etický přístup. Muzikoterapie i v tomto vývojovém období není jen hraní si či hudební produkce s dětmi nebo pro děti. Je to proces podpory vývoje dítěte, který má své zákonitosti, musí být proto odborně připraven (nezbytnou nutností je důkladná znalost konkrétních dětí, součástí je proto i vývojová diagnostika), průběžně sledován a vyhodnocován. Za pozitivní považuji to, že se autor dostal až k takovým rovinám, jako je vhodnost, rizika a úskalí a kontraindikace této metody.

Tři případové studie představují dlouhodobou realizaci metody, tak jak probíhala v FTN v Krči. Autor zde prezentuje jak vstupní údaje o dítěti, včetně anamnestických údajů a psychologického vyšetření, tak vytvoření muzikoterapeutického plánu či jeho průběžných úprav a vlastní průběh realizace metody. Možná zde mohla být také ve větší míře zhodnocena efektivita – jak autor reflektuje to, co se zdařilo, co bylo možné realizovat jinak aj.

V diskusi se autor zabývá jednak zařazením nově vzniklé muzikoterapeutické metody do systému muzikoterapeutických přístupů v dětském věku. Reflektuje také v obecné rovině průběh realizace metody u dětí v tomto časném věku, upozorňuje na konkrétní rizika a úskalí, které mohou mít na realizaci metody nějaký dopad. Prosím autora, aby se při obhajobě soustředil na postižení těchto okolností, ale také na vhodnost metody i v jiných typech zařízení (střediska rané péče, speciálně pedagogická centra aj.) a aby se pokusil nastínit, jaký význam mělo zpracování této práce pro samotnou metodu, zda dojde k nějaké modifikaci, úpravě a jak bude dále metoda rozvíjena.

Práce splňuje kritéria kladená na diplomové práce v souladu s požadavky katedry pedagogické a školní psychologie a doporučuji ji k obhajobě. Navržené hodnocení: výborně.

PaedDr. PhDr. Anna Kucharská, Ph.D.
katedra pedagogické a školní psychologie PedF UK

V Praze dne 10.5.2008